e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi / Journal of Oriental Scientific Research (JOSR)
ISSN:1308-9633
Kasım-2017 Cilt:9 Sayı:2 (18) / November-2017 Volume:9 Issue:2 (18) Sayfa:582-598

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI

Sanem BERKÜN*

Öz

Günümüzde birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede, sosyal politikaların uygulanmasında merkezi yönetim yanında yerel yönetimler de önemli sorumluluklar üstlenmektedirler. Devlet "sosyal devlet" anlayışını sağlayabilmede vatandaşa en yakın birimlerinden destek görmektedir. Doğal olarak yerel yönetimlerin sosyal politika sistemi içerisindeki ağırlığı ülkenin siyasal, kültürel ve tarihi birikimine bağlı olarak farklılık göstermekte ve bu durum ülke mevzuatına yansımaktadır. Yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamaları sosyal belediyecilik kapsamına girmekte ve sosyal belediyeler, sosyal devletin yereldeki temsilcileri olmaktadırlar. Türkiye'de son yıllarda belediyelerin sosyal politika uygulamalarıyla önemli bir aktör durumuna geldiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı belediyeler tarafından özenle yürütülen sosyal belediyecilik faaliyetlerinin, sınırlı imkanlara ve kıt kaynaklara sahip ülkemizde, gelişip yoğunlaşması yönünde akademik desteğin sağlanması ve sürekli kılınmasına yardımcı olmaktır. Çalışmada sosyal belediyeciliğin teorik temelleri verildikten sonra, başarılı örnekler üzerinden sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve faydalanma düzeyine dair ipuçları aranmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal belediyecilik, sosyal politika, sosyal devlet, Türkiye.

SOCIAL MUNICIPAL UNDERSTANDING IN TURKEY

Abstract

In many developed and developing countries today, local governments take on important responsibilities as well as central government in the implementation of social policies. The state is supported by the closest units to the citizen when it can provide the understanding of "social state". Naturally, the weight of the local administrations within the social policy system varies depending on the political, cultural and historical accumulation of the country and this situation is reflected in the legislation of the country. Social policy implementations of local governments are within the scope of social municipalities and social municipalities are local representatives of social state. In recent years, municipalities in Turkey have become important actors through social policy implementations. The purpose of this study is to help the social municipalities, which are carried out carefully by the municipalities concerned, to provide and sustain academic support for the development and concentration of our country with limited opportunities and scarce resources. After the theoretical bases of social municipalities are given in the study,

Makale gönderim tarihi: 27.07.2017, Kabul tarihi: 14.08.2017
Doi: 10.26791/sarkiat.331199
*Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

cues about the perception and utilization level of social municipal services are searched through successful examples.

Keywords: Socialmunicipality, socialpolicy, socialstate, Turkey.

Giriş

Demokratikleşmenin bir uzantısı olarak devlet vatandaş ilişkileri önemli ölçüde nitelik değiştirmiştir. Toplumu oluşturan bireylerin, yasalar karşısında olduğu kadar siyasal, ekonomik ve sosyal hayatın işleyişi içinde de eşit ve özgür olmalarını sağlamak üzere stratejiler üretmek ve uygulamaya koymak devletin en temel görevleri arasında sayılmıştır. 20. yy boyunca gelişme gösteren sosyal devlet; nitelik ve nicelik açısından çeşitlendirdiği kamu hizmetleri ile başta dezavantajlı gruplar olmak üzere toplumun insan onuruna yakışır bir yaşam sürmesi için önemli uygulamalar gerçekleştirmiştir. Ancak Batı tipi toplumlarda kapitalizmin evriminin sonucu olarak benimsenmiş bir devlet formu olan sosyal refah devleti; yine aynı toplumlarda kapitalizmin zorlamaları sonucu terk edilmiş ya da uygulamalarından vazgeçmek durumunda kalmıştır (Keleş, 2008: 43; Durdu, 2009:48-49). Sosyal refah uygulamalarının sürekli artması ve kamu bütçesi açısından önemli bir yük durumuna gelmesi, 1990'lı yıllardan itibaren serbest piyasa ekonomilerinin güçlenmesine ve özelleştirme politikalarının hız kazanmasına neden olmuştur (Bulut, 2003: 173-174). Devleti küçültmek için; kamu harcamaları ve istihdamın azaltılması, kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması, deregülasyon diğer uygulamalardandır (Karcı, 2008: 43-44). İçinde bulunduğumuz dönemde devletin ulusal ekonomi içindeki payı azalmakta ve küreselleşme ile uluslararası kuruluşlar, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri toplumun refahının sağlanmasında sorumlu aktörler olarak görülmektedir. Başka bir ifade ile her şeyi bizzat üstlenen ve icra eden devlet yerine, her şeyi sadece denetleyen ve yapılması önündeki engelleri kaldıran devlet anlayışına doğru hareket eden bir sürece girilmiştir (Ökmen ve Parlak, 2008: 344).

Bilindiği üzere kamu yönetiminde ağırlık taşıyan iki yönetim biçimi vardır. Bunlardan biri yetkilerin ve kaynakların merkezde toplandığı yönetimin temel unsurları olan planlama, örgütlenme, komuta, eşgüdüm, koordinasyon ve denetimin merkezden yapıldığı merkeziyetçilik (merkezden yönetim) anlayışı ile diğeri de; söz konusu hususların yerel yönetimlerce yerine getirildiği adem-i merkeziyetçilik (yerinden yönetim) anlayışıdır (Eren ,1994: 145). Son yıllarda yaşanan ekonomik ve politik deneyim, bir yandan devleti ekonomik işleyişin dışına iterken, diğer yandan da siyasal gücün merkezden çevreye aktarılmasını öngörmektedir. Kısaca "yerelleşme" olarak adlandırılan bu süreç, hizmetlerin en yakın yönetim biriminden sağlanmasından, ekonomik kalkınmada yerel dinamiklerin harekete geçirilmesine kadar uzanan geniş bir açılım olarak sunulmaktadır. Her ne kadar, ülkelerin tarihsel süreç içinde yaşadıkları merkeziyetçi – adem-i merkeziyetçi eğilimler ve benimsedikleri farklı yönetim sistemleri, yerel yönetimlerin üstlendikleri görev ve sorumlulukların kapsamında ülkeden ülkeye farklılık yaratsa da, bu görev ve sorumluluklar sürekli artmaktadır (Ekici –Toker, 2005: 5).

Küreselleşme süreci ile devlet politikalarında yaşanan dönüşüm her ülke gibi Türkiye'de de gözlenmiştir. 1961 Anayasası ile temeli atılan sosyal devlet 1980'li yıllarla birlikte dönüşüm sürecine girmiş, bir yandan iktisat politikasında köklü bir değişikliğe gidilmiş, diğer taraftan ise 12 Eylül 1980 darbesiyle siyasal ve sosyal

alanda otoriter bir rejim değişikliği gerçekleşmiştir. Günümüzde de dünyada yaşanan gelişmelerin paralelinde Türkiye'deneo-liberal politikalar hız kazanırken, devletin yeniden tanımlanması ve devletin rol ve fonksiyonlarının yeniden belirlenmesi düşüncesiyle mevzuat ve uygulamalarda köklü değişiklikler yapılmaktadır (Yay, 2014: 157-160). Toplumsal refahın artırılması adına merkezi yönetim yanında yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Yerel demokrasi ve yerel özerklik söylemleri çerçevesinde yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının genişlediği bu süreçte, kamu hizmetlerinin bizzat kamu tarafından sunulması gerektiği düşüncesinden uzaklaşılmaktadır. Kamu hizmetleri işletme mantığı içinde karşılanmakta, rekabete açılmakta ve özel sektör aracılığıyla sağlanmaktadır (Gül, 2009: 91; Al, 2007: 369).

Sosyal belediyecilik uygulamaları sosyal politikaların tamamen belediyelere aktarılması olarak anlaşılmamalıdır. Yerel yönetimlerin sosyal politikaları sosyal devlet anlayışını terk etme değil, yerelin sosyal amaçlarda merkezi otoriteye yardımcı olmasıdır. Kamu hizmeti sunumunda halka en yakın yönetim birimi yerel yönetimlerdir (Uğur ve Bostan, 2016: 56; Henden, 2005: 2). Yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamaları sosyal belediyecilik kapsamına girmekte ve sosyal belediyeler, sosyal devletin yereldeki temsilcileri olmaktadırlar. Kamusal harcamaları sağlık, eğitim, kültür gibi faaliyetlere yönlendiren, istihdam sorununun çözümüne yönelik politikalar geliştiren, muhtaç durumda bulunanları koruyan, sosyal adaletin tesis edilmesine yardımcı olan belediye, sosyal belediyecilik modelini benimsemiştir (Kaya, 2003: 68). Zira yerel yönetimler sosyal politikaları, sosyal hizmetleri, mahalli sorumluluğa sahip olarak yerine getiren, topluma en yakın kamu yönetim birimleridir. Sosyal devletin yetersiz kaldığı durumlarda, sosyal belediyecilik çalışmaları ile yerel yönetimler devreye girmektedir (Batal, 2015: 231).

Türkiye'de son yıllarda belediyelerin sosyal politika uygulamalarıyla önemli bir aktör durumuna geldiği görülmektedir. Bu çalışma ile Türkiye'deki sosyal belediyecilik faaliyetleri değerlendirilmektedir. Çalışmada sosyal belediyeciliğin teorik temelleri verildikten sonra, başarılı örnekler üzerinden sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve faydalanma düzeyine dair ipuçları aranmaktadır.

1. Sosyal Belediyecilik

1. 1. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Giriş bölümünde de ifade edildiği gibi sosyal belediyecilik yaklaşımının temelleri 19. Yüzyılın sonlarında gelişen "sosyal devlet" anlayışına dayanmaktadır. Sanayi Devrimi döneminde yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki işlevleri yoksullara yardımla başlamış, dünya savaşları sonrasında yaşanan toplumsal sorunları çözmek adına yerel yönetimler daha geniş sorumluluklar yüklenmişlerdir (Ersöz, 2006:768). İşsizlik, yoksulluk yardımı, eğitim, konut, sağlık gibi önemli sosyal hizmetlerde merkezi idarenin bir partneri olarak mevcut görevlerini sürdüren yerel yönetimler, gelişmiş refah toplumunda ortaya çıkan yeni sosyal ihtiyaçların karşılanmasında da görev üstlenmeye başlamışlardır (Ersöz, 2005: 134).

Merkezi idare ve mahalli idareler arasındaki görev paylaşımı sosyal devlet düşüncesi ile yeniden düzenlenmiş; merkezi idare tarafından yerine getirilen bazı

hizmetler belediyelere devredilmiş ya da belediyelerce yürütülen bazı hizmetler merkezi idare tarafından üstlenilmiştir (Urhan, 2008: 85). Sosyal belediyecilik sosyal devlet çalışmalarının bir uzantısı olarak gelişim göstermiştir (Pekşen, 2014: 5). Devletin toplumdaki bireylere sunduğu sosyal politika uygulamalarınabelediyelerin yerelde katkı sağlayıp, politika sunumunda sosyal belediyeler, merkeze yardımcı olmaktadır (Adıyaman ve Demirel, 2011:116).Sosyal belediyecilik; belediyelerin klasik belediyecilik hizmetleri olarak adlandırılabilecek temel hizmetlerden oluşan hizmet sepetinin genişleyerek; kentlerin sosyal yapısına etki edecek eğitim, sağlık, kültür, refah gibi alanlarda da hizmet sunan kurumlar haline gelmelerini içeren süreci ifade etmektedir. Çeşitlenen talepler belediyelerin hizmet sunumuna konu olmuş, belediye kaynakları ve yetkileri zaman içerisinde önemli bir gelişim göstermiştir. Sosyal belediyecilik olgusu da doğal olarak belediyelerin gelişimi ile birlikte gelişmiş, içeriğine yeni unsurlar eklenmiştir (Şahinoğlu, 2014: 68).

Yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları üzerine yürütülen tartışmalarda en fazla kullanılan kavramlardan biri de sosyal belediyecilik kavramıdır. Sosyal belediyeciliğin üzerinde uzlaşılmış tek bir tanımı bulunmamaktadır. Genel olarak sosyal belediyecilik, sosyal devletin yerel düzeydeki bir izdüşümü olarak, sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle daha iyi bir yaşam standardı yaratmayı hedefleyen ve onların bütçesine sosyal adalet sağlayıcı biçimde katkı yapan belediyecilik olarak tanımlanabilir (Pektaş, 2010:6). Diğer bir tanımlamada ise sosyal belediyecilik; kamusal harcamaları sağlık, eğitim, kültür gibi faaliyetlere yönlendiren, istihdam sorununun çözümüne yönelik politikalar geliştiren ve uygulayan, muhtaç durumda bulunan insanların korunmasını ve maddi açıdan desteklenmesini sağlayan, yerel düzeyde sağlık ve eğitim olanaklarının geliştirilmesine katkıda bulunan, sosyal adaletin tesis edilmesine yardımcı olan bir modeldir (Kaya, 2003: 68). "Sosyal belediyecilik, yardıma ihtiyacı olanların buihtiyaç hallerini ortadan kaldırmayı, sosyal sorunların ortadan kalkmasına önayak olmayı ve bunlarla beraber insanların yaşadıkları ortamda mutlu, huzurlu, güven duygusu gelişmiş bir refah ortamında yaşamalarını planlamaktadır" (Ünlü, 2016: 68).

Sosyal belediyeciliğin geliştirilmesine yönelik olarak adem-i merkeziyetçilik ilkeleri doğrultusunda; yerel yönetimlerin merkezî yönetim karşısındaki yetki ve özerkliğinin genişletilmesi, yetkilerin, merkez ile taşra arasında paylaştırılması ve yerel yönetimlerin yetki ve malî imkânlarının artırılması koşulları gerekmektedir (Seyyar, 2008 a: 408).

1.2. Sosyal Belediyelerin Fonksiyonları

Sosyal politika hizmetlerini yereldeki vatandaşlarına etkin bir şekilde uygulayan belediyeler "sosyal belediye" olarak isimlendirilmektedir (Seyyar, 2008 b:32, b.).Sosyal belediyelerin temel fonksiyonları şu şekilde sıralanabilir (Akdoğan 2006:33-36; Toprak ve Şata, 2009: 15; Pektaş, 2010: 14; Arslan, 2013: -41-42; Beki, 2009: 60):

1.2.1. Toplumun Sosyalleştirilmesi ve Rehabilite Edilmesi:

Belediyeler koydukları kurallarla ve bu kurallara aykırı davranışlara uyguladıkları çeşitli yaptırımlarla bireye (hemşehriye) sosyal beklentilere uygun davranış, kural

ve değerler aşılama anlamında sosyal kontrol mekanizması işlevi görmektedirler. Kıraathane toplantıları, halk meclisleri, esnaf gezileri, afişler ve mahalle kütüphaneleri aracılığıyla belediyeler halka daha yoğun olarak mesaj verebilmektedirler

1.2.2. Toplumun Yönlendirilmesi:

Toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını ne şekilde ve hangi kurumlar aracılığıyla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir.

1.2.3. Yardıma Muhtaçların Gözetilmesi:

Belediyeler, sorumlu oldukları bölge içerisinde vatandaşların maddi durumları hakkında bilgi sahibidirler. Sosyoekonomik durumları itibari ile desteğe ihtiyaç duyan hemşehrilerin eğitim, sağlık, gıda gibi ihtiyaçlarını tespit etmekte ve karşılamaktadırlar. Ayrıca belediyeler aracılık yaparak yoksul insanlara yardımların iletmesi sürecinde etkin bir görev üstlenmektedir.

1.2.4. Yatırımlar Yapılması:

Belediyeler, halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı birtakım hizmetlere yönelebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri örnek olarak gösterilebilir. Bu hizmetlere yönelik belediyelerin yatırıma girişmeleri bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Sosyal belediyecilik bağlamında belediyelerin yukarıda belirtilen fonksiyonlarından hizmet alan gruplar ve öncelikli ihtiyaçları ise şu şekilde özetlenebilir (Pekküçükşen, 2004: 461);

- Çocuklar için kreşler, yuvalar, çocuk kulüpleri açılması, parkların düzenlenmesi ve yeterli beslenmeye yönelik katkı sağlanması
- Gençler için spor tesisleri, gençlik merkezleri, psikolojik yardım ve danışma merkezleri, meslek edinme kursları açılması ve kötü alışkanlıklar ve madde bağımlıklarının önlenmesi için çalışmalar yapılması
- Kadınlar için kadın koruma ve sığınma evleri, meslek kursları, anne-çocuk sağlığı merkezleri açılması
- Yaşlılar için güçsüzler yurdu, huzurevi, hobi merkezleri açma ve bakımı, sağlık, giyim, gıda ve yakacak yardımı gibi nakdi ve ayni hizmetlerde bulunma
- Engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştıracak düzenlemeleryapılması,korumaya yönelik vakıflar kurulması, bakım ve tedavi hizmetleri sunulması ve temel eğitim okulları, meslek edindirme veya beceri kursları açılması. Ayrıca iletişim ve spor gibi imkânların sağlanması
- Risk grupları için hukuki ve psikolojik yardım büroları açılması ve sosyalleşmelerinin sağlanması amacıyla çeşitli organizasyonlar düzenlenmesi
- Kriz dönemi hizmetlerverilmesi, ilgili kurumlarla görüşülerek harekete geçmelerinin hızlandırılması

Avrupa'da sosyal belediyecilik uygulamaları genel olarak, tavsiye, bilgi ve danışmanlık; sosyal bakım-koruma, sağlık ve güvenlik; alan geliştirme; konut; eğitim hizmetleri; eğlenme-dinlenme-kültür; piyasa düzenlemeleri ve işletmelere ilişkin hizmetler; çevre ve plânlama; caddeler ve ulaşım-taşımacılık ile gıda ve perakende piyasalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde ise temel teknik alt yapı ve üst yapı hizmet ihtiyacının fazlalığına bağlı olarak, sosyal belediyecilik imkânlarının kısıtlanacağı düşünülmektedir (Bayraktar, 2013: 77-78).

Sosyal belediyeciliğe ilişkin önemli eleştiriler de bulunmaktadır. Sosyal belediyecilik kapitalizmin bir alternatifi olmak yerine, kapitalist sistemin aksayan yönlerini onarmakta ve kapitalizmi sürdürülebilir kılmaktadır. Sosyal belediyeciliğe mesafeli duranların diğer bazı eleştirileri ise şu şekilde sıralanabilir (Kesgin, 2012: 176-179; Çöpoğlu, 2014: 235-237);

- Sosyal belediyeciliğin bir tercih ve sınıfsal bir eğilim olarak değil tekrarseçilme kaygısı veya seçmen baskılarının dayatması ile olduğu ilerisürülmektedir.
- Sosyal belediyecilik uygulamaları bir hak olarak görülmemekte, yerinegetirilmeyen veya eksik getirilen sosyal belediyecilik faaliyetleri beldesakinlerince pek fazla sorgulanmamaktadır.
- Sosyal belediyecilik faaliyetleri belde sakinlerinin tercihleri ile belirlenmemektedir. Belediye yönetimlerinin kendi tercih ve önceliklerine göre planlanmakta ve uygulanmaktadır.
- Sosyal belediyecilik sağlık, eğitim, konut, istihdam ve sosyal yardım gibisorunlara kalıcı ve toptan çözüm üretmemekte, ancak yoksul kesimlere kentteyaşam desteği sağlamaktadır.
- Sosyal belediyecilikte, sosyal devleti hayırseverlik kabul edip, hayırsever belediye hizmetleri ile kamusal yükümlülükler zayıflatılmakta vesosyal haklar ihlal edilmektedir.
- Bir çeşit sosyal belediyecilik uygulaması olan kentsel dönüşüm projeleri; yoksulları, emekçileri ve marjinal grupları kentlerin dışında oluşturulan yeni yaşam alanlarına gitmeye zorlamakta ve çekici kentsel mekanları zengingrupların ve sermayenin kullanımına açmaya hizmet etmektedir

2. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik

Türkiye'de 1950'li yılların ortalarından itibaren kendini hissettirmeye başlayan kentleşme süreci, 1960'lı yıllarda daha da hızlanmıştır.Nüfus artışı ve göçler kentleri ve yönetimlerini önemli sorunlarla karşı karşıya bırakmış, temel teknik alt yapı ve üst yapı hizmet ihtiyacı artmıştır.Bu süreçte merkezi yönetimin yasal ve idari düzenlemeleri altında fonksiyonlarını icra eden yerel yönetimlerden (özellikle belediyelerden) toplumun artan ihtiyaçlarına bağlı olarak, sosyal refah hizmetleri yönünde beklentiler yüksek düzeylere ulaşmıştır(Aydın, 2008: 17-18).

2.1. Sosyal Belediyeciliğin Yasal Dayanakları

Devletin görevi, vatandaşlarının huzur, güven ve refah içerisinde yaşamalarını sağlamak ve bu görevini ifa ederken, onlar arasında ayırım gözetmemektir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın 2. maddesinde yerini bulan: "Türkiye Cumhuriyeti; toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir." ibaresi sosyal devlete anayasal dayanak vermektedir (Beki, 2008: 34).

Türkiye'de uygulanan sosyal belediyecilik faaliyetlerinin hukuki çerçevesini, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu oluşturmaktadır. Ancak bir yerel yönetim birimi olan İl Özel İdaresi mevzuatı da sosyal politikalara ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu nedenle 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na da çalışma kapsamında yer verilmiştir.

Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak, öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, yaşlılara huzurevleri tesis etmek, sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri açmak, hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak, kültür, sanat ve spor tesisleri açmak, tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak, fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak, engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak, beceri ve meslek edindirme kursları açmak, park-bahçeler ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak, doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek, iş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik hizmetleri yapmak, onlara makine ve ekipman desteği sağlamak, tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak, gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak, toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek ve gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmak, sosyal belediyecilik kapsamında verilen hizmetlerden bazılarıdır(Öz ve Yıldırımalp, 2009: 458).

5393 Sayılı Belediye Kanunu:

2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu sosyal politika alanında belediyelere geniş yetkiler tanımış, hatta sosyal belediyeciliği zorunlu hale getirmiştir. Belediye hizmetlerinin sunulmasındaki ilkelerden biri olan "hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır" ilkesinin, bu kanunun sosyal politikalara olan duyarlılığının temel göstergesi olduğu belirtilmelidir (Uslu, 2011: 47). Kanuna göre belediye, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir (m. 3/a). Mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlar kapsamına belde halkının sosyoekonomik ve kültürel tüm temel ihtiyaçları girmektedir. Belediye Kanunu içerisinde yer alan sosyal politika içerikli diğer maddeler ise şöyledir (Yavuz, 2013: 19-20);

- Herkes ikamet ettiği beldenin bir hemşehrisi olarak belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakkına sahiptir. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek şartlarda sunulması esastır (m. 13/1).

- Belediyeler, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak tedbirler alınır (m. 13/2).

- Belediyeler, değişik alt yapı hizmetlerinin yanında konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır (m. 14/1)

- Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar (m. 14/2).

- Belediyeler, okul öncesi eğitim kurumları açabilir; Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir (m. 14/3).

- Belediyeler, gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir (m. 14/4).

- Belediyeler, kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yapar veya yaptırır (m. 14/b).

- Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir (m. 14/5).

- Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Sosyal hizmet ve yardım sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün, kimsesiz, muhtaç, yoksul ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır (m. 14/6; m. 60/i).

- Belediyeler; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle, yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak maksadıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygularlar (m. 77/1)

- İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 50.000‟i geçen belediyeler, meclis kararıyla; sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğalgaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim ve sosyal hizmet geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir (m. 15).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu:

2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre büyükşehir belediyesi; en az üç ilçe ya da ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan, kanunlarla verilen görev ve sorumluluklarını yerine getiren, yetkilerini kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip olup, karar organları
seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, kamu tüzel kişiliği olarak

tanımlanmaktadır (madde 3/a). 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik hükümler 7(v), 18 (m) ve 24(j) maddelerinde yer almaktadır. Bu maddelerle, büyükşehir belediyelerine ve başkanlarına birtakım görevler yüklenmektedir. Yerel sosyal politikalar bağlamında önem arz eden bu görevleri şöyle sıralamak mümkündür (Akarsu, 2014: 53-54; Yavuz, 2013: 21);

- Büyükşehrin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek (m. 7/m).

- Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak (m. 7/n).

- İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak (m. 7/u/z).

- Sağlık merkezleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak (m. 7/v).

- Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediyesinin hak ve menfaatlerini korumak şartıyla, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanma, özürlülerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürlü merkezleri oluşturma hakkına da sahiptir (m.18/m)

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu:

2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na göre il özel idaresi, il halkının yerel ortak nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır (md. 3/a). Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizlere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar (md. 43/h) il özel idaresinin giderleri arasında sayılmış ve bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanma yetkisi de valiye verilmiştir (md. 30/n).İl özel idarelerinin görevleri, il sınırları içindeki görevleri ve belediye sınırları dışındaki görevleri olmak üzere ikili bir ayırıma tabi tutulmaktadır. Buna göre il özel idareleri mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla (md. 6);

- İl sınırları içinde: sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarım ıile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetler ile;

- Belediye sınırları dışında: imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri yapmakla görevli ve yetkili

kılınmıştır. Yine ilgili kanunda belediyelere olduğu gibi il özel idarelerine de sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin görevler verilmiştir (Sevinç, 2015: 209-210).

2. 2. Bazı Uygulama Örnekleri

Zeytinburnu Belediyesi

Zeytinburnu ilçesi sınırları içerisinde çok sayıda işyeri bulunmasından dolayı ülkenin hemen hemen her ilinden göç alan bir ilçe konumundadır. Bu durum Zeytinburnu Belediyesi için hem normal belediyecilik faaliyetlerinde (alt yapı vb.) hem de göçe paralel olarak sosyal belediyecilik faaliyetlerinde artışa yol açmaktadır. Zeytinburnu Belediyesi sosyal yaşamın birçok alanında sosyal hizmet sunmaktadır.

Zeytinburnu Belediyesinin izlemiş olduğu sosyal politikaların üç başlıkta toplandığı görülmektedir. Bunlar; sosyal yardımlar, sosyal hizmetler ve sosyal organizasyonlardan oluşmaktadır. Zeytinburnu Belediyesinin sunmuş olduğu sosyal belediyecilik hizmetleri 2012 yılı itibariyle; ayni ve nakdi olarak yapılan sosyal yardımlar, sosyal hizmetler(aşevi, eğitim ve öğretime destek, spora ve sağlığa yönelik hizmetler ve bilgi evleri), gıda işletmeleri, kurban kesim ve satış yerleri ve kuaför/güzellik salonu denetim faaliyetleri, Aile Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi (AKDEM), Zeytinburnu Yerel Kalkınma ve AB İlişkileri Koordinasyon Merkezi (ZEYKOM olmak üzere beşe ayrılmaktadır(Akarsu, 2014: 64-89).

Ankara Büyükşehir Belediyesi

Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti ve Türkiye'nin en kalabalık ikinci kentidir. Dünyanın kalabalık kentleri sıralamasında ise 38. sırada yer almaktadır. 26.897 km2 yüz ölçümüne sahip Ankara'nın nüfusu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 31 Aralık 2013 tarihi itibari ile 5.045.083'tür (TÜİK, 2014).

Ankara Büyükşehir Belediyesi, Kültürel ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı altında çeşitli sosyal belediyecilik uygulamalarını yürütmektedir. Kültürel ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bünyesinde; Kadın ve Aile Şube Müdürlüğü, Kültür Evleri Şube Müdürlüğü, Meslek Edindirme Şube Müdürlüğü, Üretim ve Pazarlama Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesindeyse şu birimler bulunmaktadır (Keleş, 2008: 85- 92);

- Engelliler ve Rehabilitasyon Şube Müdürlüğü
- Gençlik ve Çocuk Şube Müdürlüğü
- Sosyal Hizmetler Planlama ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü
- Yaşlı Hizmetleri ve Şefkat Evleri Şube Müdürlüğü

Elâzığ Belediyesi

Elâzığ Belediyesi Elazığ genelinde yaptığı birçok uygulamayla kentte barınan insanlara sosyal hizmetler sunmaktadır. Belediye bu hizmetleri Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ve bu birime bağlı birimlerle yapmaktadır. Elâzığ Belediyesi 5393 Sayılı Belediye Kanunun ve diğer kanunların verdiği yetkiyle bir taraftan sosyal

belediyecilik kapsamında sosyal hizmet uygulamaları yaparken diğer taraftan da gün
geçtikçe yoğunlaşan kentte geçinme imkânı bulunmayan vatandaşlara sosyal yardımlarda bulunmaktadır. Elazığ Belediyesinin sosyal yardımları 2012 yılı itibariyle, gıda ve temizlik yardımları, giyim yardımı, yakacak yardımları, eğitim yardımları ve engellilere yönelik sosyal yardımlar ile diğer sosyal yardımlardan oluşmaktadır(Aygen, 2014: 186).

İzmir Büyükşehir Belediyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kent Koleji Meslek Edindirme Eğitimleri, Anaokulları, Öğrenim Birimleri (Bilgisayar, drama, düşünce oyunları, el sanatları, resim, müzik, halk oyunları, spor gibi çeşitli kurs ve eğitim programları, uzman kadro tarafından ücretsiz verilmektedir. Öğrenim birimlerinden öncelikle 7 16 yaş grubundaki çocuklar yararlanmaktadır.) ve Çocuk ve Gençlik Merkezleri ile eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca Kültür ve Sanat Mekanları ile Spor Tesisleri ve Alanları bulunmaktadır (www.izmir.bel.tr).

İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde şiddete maruz kalmış ya da kalma riski taşıyan kadınlar sığınma evine alınmaktadır. Hak ihlaline uğrayan kadınlara hukuksal ve psikolojik danışmanlık ve terapi desteği verilmekte ve sosyal hizmet mekanizmalarına ulaşabilmeleri sağlanmaktadır. Kadınları güçlendirebilmek için; Kadının İnsan Hakları- Yeni Çözümler Derneği işbirliği ile 16 haftadan oluşan Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı ve Türkiye Aile Planlaması Vakfı işbirliği ile ise 13 haftadan oluşan Kadın Sağlığı Eğitimi Programı uygulanmaktadır (www.izmir.bel.tr).

Buca Tınaztepe`de yapımı tamamlanan Sosyal Yaşam Kampüsü huzurevi, engelli eğitim merkezi, engelli ve yaşlı rehabilitasyon merkezi, çocuk ve gençlik merkezi olarak hizmet vermektedir. Merkezde bir aşevi ve kapalı spor salonu da bulunmaktadır. 2013 yılından bu yana hizmet vermekte olan Konak Engelli Hizmet Merkezi; boccia, masa tenisi, drama ve memurluk sınavlarına hazırlık kursları verilmektedir. Konak İl Halk Kütüphanesi iş birliği ile yürütülen görme engelliler eğitim destek projesine kapsamında 20 gönüllü ve 20 görme engelli birey e-kpss dersi çalışmakta ve öykü okumaktadır. Aralık 2012 yılından bu yana hizmet veren İnciraltı Engelli Hizmet Merkezi'nde; okuma-yazma eğitimi, resim, step-aerobik, modern dans, el sanatları, halk oyunları, ahşap işlemeciliği ve müzik kursları verilmektedir. İnciraltı Engelliler Merkezi ve Kafeteryası için engelli vatandaşların ulaşımını sağlamak üzere 811 numaralı özel otobüsler çalışmaktadır. Limantepe Engelli Farkındalık Merkezi hemşehrilere farklı 'engellilik' durumlarını deneyimleyebilecekleri bir ortam sağlayarak, engellilik konusunda farkındalığı artırmak ve empati oluşturmak için hizmet sunmaktadır (www.izmir.bel.tr).

Yaşlılara yönelik hizmetler kapsamında Zübeyde Hanım Huzurevi, Müyesser Turfan Güçsüzler Evi, Sağlıklı Yaş Alma ve Dayanışma Merkezi, Alzheimer ve Demans Hasta ve Aileleri Buluşma Danışma Merkezi bulunmaktadır (www.izmir.bel.tr).

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan sosyal hizmetlerden bazıları şu şekildedir. Kent merkezindeki kadınların yaşam koşulları ve sosyal statülerinin

iyileştirilmesi amacıyla belediye, mikro krediler vermektedir. Ferah Kent El Sanatları Merkezi, Eyyüp Kent El Sanatları Merkezi ve Yeşildirek El Sanatları Merkez'inde, takı tasarımı, dikiş ve mefruşat, ahşap boyama, anne eğitimi, İngilizce, kuaförlük ve cilt bakımı eğitimleri verilmektedir. Süleymaniye Meslek Edindirme Merkezi ve Hayati Harranî Kadın Destek ve Eğitim Merkezi kadınlara meslek edindirme eğitimleri vermektedir. Mahalle Liderleri Projesi ve Mutfak Müzesi kadınlara yönelik yürütülen diğer çalışmaların isimleridir. Hayati Harranî Gençlik Eğitim Merkezi ile Kariyer ve İstihdam Destek Merkezi gençlere yönelik hizmetler sunmaktadır. Ayrıca çevre duyarlılığı, sağlıklı yaşam ve kent kültürünü geliştirmek amacıyla çeşitli projeler bulunmaktadır. Öte yandan belediye gıda, giyim, ilaç ve nakdi olmak üzere sosyal yardımlar sunmaktadır (Çelik, 2014: 12-16).

Antalya Büyükşehir Belediyesi

Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne ait sosyal belediyecilik hizmetlerinden bazıları şunlardır (www.antalya.bel.tr);

Eğitim öğretim alanında Yetişkin Okuryazarlığı Programı, Okula Yardımcı Eğitim Programları, Okul Öncesi Eğitim hizmetleri, İş ve Meslek Edindirme Atölyeleri, Gençlik Danışma Merkezi, Hamilelik Okulu Projesi, Eğitici Seminer Programları, Özel Çocuklar Bilim ve Sanat, Spor Festivali, Anne Çocuk Eğitimleri gösterilebilir.

Engellilere yönelik olarak Engelli Danışma Merkezi, Büyükşehir Özel Eğitim Okulu ve Rehabilitasyon Merkezi, Hasta ve Yakınları Sosyal Tesisi, Engelli ve Engelli Yakınları Sosyal Tesisi, Danışmanlık Hizmetleri, Engelsiz Park, Engelsiz Ulaşım Aracı, Engelsiz Plajlar ve Engelsiz Sanat Atölyesi Projeleri, Görme Engelliler Sesli Kütüphanesi yapılan çalışmalardan bazılarıdır.

Kadınlara yönelik olarak belediye bünyesinde Kadın Sığınma Evi, Kadın Şiddet Yardım Hattı, Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır. Aşevi bulunmakta ve sıcak yemek, gıda, ilaç, tıbbi malzeme ve cihaz yardımları yanında nakdi yardımda sağlanmaktadır. Gençlik Danışma Merkezi gençlere hizmet sunmaktadır. Evliliğe İlk Adım Projesi yürütülen diğer çalışmalardandır.

Artvin Belediyesi

Artvin Belediyesi bünyesinde Aşevi, Şefkat Eli Mağazası bulunmaktadır. Evden Eve Temizlik hizmeti ile evini temizleyemeyecek durumda olanların evi temizlenmektedir. Hanımlar Lokali bulunan belediyede doğan bebeklere hediye alınması belediye tarafından sunulan hizmetler arasındadır. Ayrıca cenaze evine yardım yapılmaktadır (www.artvin.bel).

2.3. Sosyal Belediyeciliğe İlişkin Temel Sorunlar

Türkiye'de yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla yürütülen reform çalışmaları ile önemli mesafeler kat edilmiş olmasına karşın, yerel yönetimlerin çözmesi gereken birçok sorun bulunmaktadır. Bu sorunlardan öncelikli olanlar başlıklar halinde; ölçek sorunu, kaynak sorunu, personel sorunu, özerklik sorunu, merkezi yönetimle belediyeler arasında görev bölüşümü sorunu, idari vesayet sorunu, katılım sorunu ve karar verme sorunu olarak sayılabilir (Kavruk ve Yaylı, 2008, 18-24).

Son yıllarda gerçekleşen pek çok yasal düzenleme, belediyelere sosyal belediyecilik uygulamaları açısından oldukça geniş yetki ve görevler vermektedir. Başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere pek çok belediye, sosyal belediyecilik faaliyetleri yapmaktadır. Ancak Türkiye'de sosyal belediyeciliğin pek çok açıdan yetersiz olduğu görülmektedir. Her şeyden önce Türkiye'de sosyal belediyecilik kavramı yoksullara ve ihtiyaç sahiplerine belirli dönemlerde aynî yardım ya da çok zor anlarda parasal yardım yapmak şeklinde dar bir anlamda algılanmakta ve böyle yürütülmektedir. Sosyal belediyecilik siyasi rant aracı olarak görülmektedir. Sosyal hizmetler alanında belediyeler ile merkezi yönetim birimleri arasında görev ve yetki paylaşımı ve faaliyetlerin koordinasyonunda bir görev karmaşası bulunmaktadır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu'daki belediyelerin çoğu, halen su, kanalizasyon, alt yapı gibi belediyenin zorunlu kentsel işlevlerini dahi yerine getirememektedir. Türkiye'de uygulanmakta olan sosyal belediyecilik faaliyetlerinin içerdiği diğer sorunlar şu şekilde maddelenebilir (Uçaktürk, v.d.,Bayraktar, 2013: 94-96; Çöpoğlu, 2014: 237-243);

- Veri yetersizliği
- Planlama ve projeksiyon eksikliği
- Katılım ve paylaşım yetersizliği
- Uzman personel yetersizliği
- Standart yokluğu/belirsizliği
- Sosyal belediyeciliğin istismarı
- Kurumsallaşma ve sürdürülebilirlik sorunları
- Sosyal belediyeciliği algılama sorunu

Sonuç

İhtiyaçların doğru ve hızlı olarak tespit edilmesi ve hizmetlerin hızlı ve aracısız olarak sunulması düşüncesi ile tüm dünyada yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin verilmesi sürecindeki sorumluluğu artmıştır. Türkiye'de de kamu yönetimi reformunun bir uzantısı olarak yasal düzenlemelerde getirilen yeniliklerle yerel yönetimlere sosyal sorumluluk alanında çok önemli görev ve yetkiler verilmiştir. Başta Büyükşehir belediyeleri olmak üzere pek çok belediyenin sosyal belediyecilik faaliyetleri ivme kazanmıştır.

Ancak yasal altyapının oluşturulması yerel yönetimlerin görev ve yetkilerini gerçekleştirebilmeleri için yeterli değildir. Öncelikle yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik faaliyetlerini etkin ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için mali açıdan güçlendirilmeleri gerekmektedir. Bu ihtiyaç küçük belediyeler ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan belediyeler için çok daha önceliklidir. Öte yandan merkezi yönetim ve sosyal hizmet sunan diğer kurumlarla ortak hareket edilmesi kaynak israfını azaltacaktır.

Yerel yöneticilerin sosyal belediyecilik faaliyetlerine yönelik bilgi ve bilinç düzeyleri de oldukça sınırlıdır. Bu alanda merkezi yönetimin öncülüğü ve teşviki ile eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması, sosyal belediyecilik çalışmalarının başarısına büyük katkı sağlayacaktır. Yerel yönetimlerin üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel yönetimlerle bir araya gelecekleri ve iş birliği oluşturabilecekleri bilimsel ve sosyal platformlar tesis edilmelidir.

Sosyal belediyecilik çalışmalarının etkili olarak sürdürülebilmesinde yerel yönetim bünyesinde sosyal hizmet birimlerinin oluşturulması ve bu birimlerde yeterli sayıda alan uzmanının istihdamının sağlanması gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanları yöre halkına hizmet sunmanın yanı sıra, belediye personeli için düzenleyeceği hizmet içi eğitim faaliyetleri ile sosyal belediyecilik faaliyetlerinin başarısında önemli katkılar sunacaktır.

Sosyal belediyecilik faaliyetlerinde hemşehrilerle fiziki ve duygusal bağ kurulmalıdır. Yerel halkın istek ve ihtiyaçları gözetilmeli, bu amaçla yerel katılım sağlanmalıdır. Sunulan hizmetler, alınan kararlar, uygulanan politikalar yöre halkının beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmelidir. Keza yerel hizmetlerin arzında, farklı sosyoekonomik kesimlerin ihtiyaç ve taleplerinin çok boyutluluğunu gözetilmesi ve bu sürece dezavantajlı grupların dahil edilmesine özellikle hassasiyet gösterilmesi çok önemlidir. Yerel katılım araçları daha işlevsel olarak devreye sokulmalı ve teknolojik yeniliklerden de yararlanılmalı, kurum web sitesi sunulan hizmetleri yansıtır şekilde güncellenmeli, halkla interaktif etkileşime imkân verecek şekilde tasarlanmalıdır.

Türkiye'de birçok alanda olduğu gibi sosyal belediyecilik çalışmalarında da en önemli eksikliklerden biri veri tabanı bulunmamasıdır. Sunulan hizmetler çoğu zaman yönetici tercihleri, diğer belediyelerin uygulamaları ya da tahminlere dayanmaktadır. Bu durum yerel halkın özelliklerinin ve ihtiyaçların belirlenmesinde ve sunulan hizmetlerin etkinliğinin değerlendirilmesinde hata payını artırmaktadır. Yerel veri tabanı oluşturulması ve bulguların kamuoyu ile paylaşılması hem politikalardaki başarıyı hem denetimi hem katılımı hem de akademik çalışmaların ihtiyaç duyduğu nesnel verilerin elde edilmesini kolaylaştıracaktır.

Kaynakça

Adıyaman, A. T. & Demirel, S. (2011), "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği," *SayderDışDenetim Dergisi,* ss.115-129.

Akarsu, S. (2014) Sosyal Belediyecilik: Zeytinburnu Belediyesi Örneği, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim DalıYayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Akdoğan, Y. (2006) "Sosyal Belediyecilik", *Yerel Siyaset,* Sayı:3, ss.29-37.

Al, H. (2007) "Türk Yerel Yönetimlerin Yeniden İnşası", *Dönüşüm Sürecindeki Türkiye Aktörler, Alanlar Sorunlar*, Ed: D. DURSUN, Alfa Yayınları, İstanbul.

Arslan, M. (2013) Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri (Arnavutköy Belediyesi Örneği), İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim DalıYayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Aydın, M. (2008) *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, Yedirenk Yayınları, İstanbul.

Aygen, M. (2014) "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, ss.173-192.

Batal, S. (2015) "Türkiye'de Sosyal Devlet Kavramının Dönüşümü: Sosyal Belediyecilik", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 19, Sayı:2, ss.221-245.

Bayraktar, B. (2013) Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı "Sosyal Belediyecilik" (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi Örneği), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim DalıYayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Beki, A. (2009) *"Türkiye'de Sosyal Belediyecilik (Ümraniye BelediyesiÖrneği)*, Sena Ofset, İstanbul.

Bulut, N. (2003) "Küreselleşme Sosyal Devletin Sonu mu?" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* Cilt:52, Sayı:2, ss.173-197.

Çelik, A. (2014) "Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Gazi Üniversitesi İktisadi veİdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Sayı:1, ss.1-20.

Çöpoğlu, M. (2014) "Sosyal Belediyecilik ve Sorunları", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi"*, Cilt:5, Sayı:2, ss. 223-247.

Durdu, Z. (2009) "Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devleti", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi"*, Sayı:22, ss.37-50.

Ekici, B. & Toker, M. C. (2005) "Avrupa'da ve Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Denetimi ve Etkinliği", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt:14, Sayı: 1, ss.5-28.

Eren, H. ()1994 "Yönetimde Merkeziyetçilik, Adem-i Merkeziyetçilik ve Özerklik-Denetim"*, Türk İdare Dergisi*, Cilt: 403, Sayı: 66, ss.145-150.

Ersöz, H. Y. (2006) "Sosyal Politika-Refah Devleti-Yerel Yönetimler İlişkisi", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası,* (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armağan Özel Sayısı), Cilt: 55, Sayı:1, ss. 759-775.

Ersöz, H. Y. (2005) "5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* Sayı: 50, ss.134-151.

Gül, S.S. (2009) Sosyal Devlet ya da Refah Devleti Nedir?" *Toplumcu Belediyecilik Yerel Yönetimde Sosyal Demokrasi Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları*, Der: İ. KAMALAK & H. GÜL, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul.

Henden, H. B. (2005). "Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışında E-Belediyeciliğin Yeri ve Önemi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, ss. 1-13,

Karcı, Ş. M. (2008) "Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımının Temel Değerleri Üzerine Bir İnceleme", *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, ss.40-64.

Kavruk, H. & YAYLI, H. (2008) "2004 Belediye Reform Çalışmalarında İdari Vesayete İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi ve Bir Araştırma", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 3, ss.1-32.

Kaya, E. (2003) *Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma*, İlke Yayıncılık, İstanbul.

Keleş, S. (2008) Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Kesgin, B. (2012) "Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 26, ss. 169-180.

Ökmen, M. & Parlak B. (2008) *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.

Öz, S. C. & Yıldırımalp, S. (2009) "Türkiye'de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü", *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Akdeniz Üniversitesi, ss.453-461.

Pekküçükşen, Ş. (2004) Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği, *Yerel Yönetimler Kongresi, Bildiriler Kitabı*, Çanakkale.

Pekşen, N. (2014), Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Pektaş, E.K. (2010) "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar", *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, ss.5-23.

Sevinç, I. (2015) "Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt:22, Sayı: 1, ss.201-218.

Seyyar, A. (2008a) *Sosyal Siyaset Terimleri*; Sakarya Yayıncılık, Sakarya.

Seyyar, A. (2008b) "Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi"; *Yerel SiyasetDergisi,* Sayı:25, ss.21-38.

Şahinoğlu, İ. (2014) Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Toprak D. & ŞATA C. (2009) "Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 1, ss.11-24.

TÜİK (2014) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, http://www.tuik.gov.tr (22.04.2017).

Uçaktürk, T.& Uçaktürk, A. ve Özkan, M.,"Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği, http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ahmet.ucakturk/bildiri/ahmet.ucakturk11.08.2011_04.20.14bildiri.pdf (22.04.2017).

Uğur, A. & Bostan, M. K. (2016) Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, Cilt7: 7, Sayı:15, ss. 39-59.

Urban, V. F. (2008) "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", *Sayıştay Dergisi***,** Sayı.70, ss. 85-102.

Uslu, H. (2011) Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ünlü, U. (2016) "Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 102, ss. 63-89.

Yavuz, İ. (2013) Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova.

Yay, S. (2014) "Tarihsel Süreçte Türkiye'de Sosyal Devlet", *Eğitim ve Toplum*, Cilt:3, Sayı:9, ss. 147-161.

https://www.izmir.bel.tr/HizmetlerimizMenu.ascx/44/tr (19.04.2017).

https://www.antalya.bel.tr/calismalarimiz/sosyal-hizmetler (19.04.2017).

https://www.artvin.bel.tr/evden-eve-temizlik-hizmeti/ (19.04.2017).